

Žehlička

História žehlenia je úzko spojená s históriou tkanín a šatstva. Kým na vyhladenie rovných kusov plátna ešte aj v 1. polovici 20. storočia používali drevené mangle, úprava šatstva potrebovala oveľa dôkladnejšiu starostlivosť.

Na hladenie šatstva sa spočiatku používali rôzne predmety – hladký kameň, kus mramoru, kravská čeľusť a pod. V starom Egypte používali žehličky z dreva a z kosti, ale i rozpálené bronzové platne. Vo vikingských hrobách sa našli sklenené hladidlá v tvare hríba. Za najstaršiu je považovaná „žehlička“ pochádzajúca z Číny z doby dynastie Han (206 – 220 pred n. l.). Má panvicovitý tvar a rúčku zdobenú dračím motívom. Naplňovala sa pieskom a žeravými uhlíkmi.

Žehlička tvarovo ako-tak pripomínajúca tie dnešné, v európskych písomných záznamoch sa objavuje až v 16. storočí. Bol to kus železa s hladkým dnom a držadlom. Tieto žehličky sa nahrievali zvonka v ohni. Na území Uhorska sa prvý záznam o žehlenej textílii nachádza až v 17. storočí v liste Györgya Rákócziho I., podobne ako i prvé zobrazenie žehličky na pečati krajčírskoho cechu z Partizánskej Ľupče.

Zvonka nahrievané žehličky vystriedali žehličky s dutým vnútrom, do ktorého sa vsúval kus

rozpáleného železa, alebo sa nasypali žeravé uhlíky. Tieto žehličky už boli čisté, nezašpinili šaty. Vyrobené boli z mosadze, bronzu, železa, neskôr z liatiny. Zaujímavým objavom roka 1871 bola železná nahrievacia žehlička s odnímateľným držadlom. Ak žehliaca platňa vychladla, rúčka sa iba prehodila na ďalšiu horúcu platňu. Elektrickú žehličku dali patentovať už v r. 1881, ale jej použitie sa rozšírilo až v 1. tretine 20. storočia.

Vystavené železné žehličky sú ukážkami práce kováčov zo začiatku 20. storočia. Zohrievali sa pomocou žeravých drevených uhlíkov. Uhlíky nasypali do dutiny žehličky a čakalo sa, kým sa spodná hladiaca časť neprehreje. Občas so žehličkou zahompáľali, aby sa cez otvory k uhlíkom dostalo viac vzduchu, viac kyslíka, čím sa uhlíky rozžeravili, žehliaca plocha sa rýchlejšie prehriala a aj popol sa dal z vnútra žehličky lepšie vyfúkať.

Pekný dizajn a náročné stvárnenie týchto žehličiek svedčí o tom, že sa považovali aj za ozdobné predmety i za hodnotný dar. Vystavené žehličky sa do zbierky múzea dostali v rokoch 1970 – 1972. Pochádzajú z Bešeňova, z Podhájskej a z Kamenného Mosta n. Hronom.